

VLAAMS PARLEMENT



Zitting 2004-2005

24 mei 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, INTERNATIONALE SAMENWERKING EN TOERISME

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de oproep van Louis Michel en Javier Solana om geld vrij te maken voor de Congolese verkiezingen en de rol die Vlaanderen kan spelen in de heropbouw van Congo

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de bescherming van het Afrikaans in Zuid-Afrika in het kader van de ontwikkelingssamenwerking

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over ontwikkelingssteun aan Mozambique

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika en Mozambique en over het bezoek van de minister aan deze landen

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over een duurzaam toerismebeleid

Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme

Dinsdag 24 mei 2005

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 16.01 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de oproep van Louis Michel en Javier Solana om geld vrij te maken voor de Congolese verkiezingen en de rol die Vlaanderen kan spelen in de heropbouw van Congo

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Roegiers tot de heer Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de oproep van Louis Michel en Javier Solana om geld vrij te maken voor de Congolese verkiezingen en de rol die Vlaanderen kan spelen in de heropbouw van Congo.

De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Mijnheer de voorzitter, ik wil beginnen met een aantal vaststellingen.

Bij het voorbereiden van deze vraag om uitleg is het me opgevallen dat de afgelopen tien jaar in het Vlaams Parlement niet over Congo is gesproken. Blijkbaar heeft dit huis geen aandacht voor het grootste land van Afrika. Nochtans hebben we, of we dat nu graag hebben of niet, bepaalde historische banden met dit land.

Ik heb tevens vastgesteld dat een aantal Vlaamse volksvertegenwoordigers op een of andere manier een persoonlijke band met Congo hebben. Sommigen zijn daar geboren of hebben er een tijdlang gewoond. Anderen hebben verwanten of vrienden die op een of andere manier ooit in Congo actief zijn geweest.

In maart 2005 hebben de vertegenwoordigers van niet minder dan 120 Belgische bedrijven onder leiding van minister Kubla Congo bezocht. Ik heb geen weet van een Vlaamse vertegenwoordiging. Ik weet niet of Vlaamse bedrijfsleiders aan deze reis hebben deelgenomen. Het lijkt me nochtans noodzakelijk een visie op de samenwerking tussen het Vlaamse bedrijfsleven en Congo te ontwikkelen.

Aangezien het onderwerp hier al ongeveer tien jaar niet meer ter sprake is gekomen, wil ik kort een aantal belangrijke elementen uit de recente Congolese geschiedenis toelichten.

In 1990 heeft president Mobutu zijn eenpartijstaat onder internationale druk officieel begraven. Hij heeft het lintje van de nieuwe weg naar de democratisering doorgeknipt. De Conférence Nationale Souveraine vormt de start van de transitie.

De hoop bleek ijdel. De daaropvolgende jaren waren vrij rumoerig. Eigenlijk is dit kenmerkend voor de hele Congolese geschiedenis.

In 1996 start de genocide in Rwanda. Congo wordt meegesleurd in de eerste Congolese oorlog. Rwanda en Oeganda vallen Congo binnen.

In 1998 breekt de zogenaamde eerste Afrikaanse wereldoorlog uit. Het ene kamp bestaat uit Rwanda en Oeganda. Het andere kamp wordt aangevoerd door toekomstig president Kabila, die de steun van Angola, Zimbabwe en Namibië geniet. De transitie en de weg naar de democratisering lijken voorgoed begraven.

In 1999 wordt in Lusaka een staakt-het-vuren ondertekend. In de Lusaka-akkoorden staat onder meer dat de intercongolese dialoog weer op gang moet worden getrokken. Hier is evenwel weinig van in huis gekomen.

Roegiers

In 2002 heeft Joseph Kabila zijn vermoorde vader, Laurent-Désiré Kabila, als in een monarchie opgevolgd. Datzelfde jaar wordt enige vooruitgang geboekt. In het Zuid-Afrikaanse Sun City wordt het Accord Global et Inclusif sur la Transition ondertekend. Dit akkoord beschrijft de overgang naar een democratische rechtsstaat.

In 2003 gaat de overgang officieel van start. De overgangsregering krijgt twee jaar de tijd om de doelstellingen inzake vrede, verzoening, een eengemaakt leger en democratische verkiezingen te realiseren.

Op 10 januari 2005 heeft de heer Malumalu, voorzitter van de Commission Electorale Indépendante, voor het eerst aangekondigd dat de vooropgestelde verkiezingsdatum, 30 juni 2005, niet realistisch is. Ondertussen is de datum van de verkiezingen effectief gewijzigd.

Eind april 2005 hebben Europees commissaris Michel en de heer Solana, Hoge Vertegenwoordiger van de EU, de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten van de EU een brief geschreven. In die brief pleiten ze voor bijkomende middelen voor de geplande verkiezingen in Congo. Ik citeer: 'De verkiezingen zijn het belangrijkste objectief van onze inspanningen. We moeten een Europees standpunt innemen over de wettelijke en operationele aspecten om de beslissingen van de Congolese autoriteiten positief te beïnvloeden, meer bepaald over het aantal en de vorm van de verkiezingsrondes. Dat zal immers een belangrijke impact hebben op de financiële bijdragen van de donorlanden. Er zal hoe dan ook bijkomende financiële steun nodig zijn. Een te geringe inspanning dreigt in de huidige fase al de inspanningen sinds de akkoorden van Lusaka en het globale akkoord van Pretoria verloren te doen gaan.'

Op hetzelfde ogenblik heeft de heer Pacéré, onafhankelijk expert van de VN voor de mensenrechten in Congo, de deelnemers van de jaarlijkse zitting van de mensenrechtencommissie in Genève toegesproken. Hij zei onder andere 'diep gegriefd te zijn door de misdaden tegen Congolese vrouwen en hun kinderen, de voornaaste slachtoffers van het wapengeweld en de meest wrede en vernietigende seksuele wanddaden'. Andere conclusies waren dat geweld in Congo dagelijks duizend

doden eist. Sinds 1998 vielen er in Congo meer dan 4 miljoen doden, en dat is – om het met de woorden van Pacéré te zeggen – het equivalent van twintig tsunami's.

De internationale gemeenschap moet haar verantwoordelijkheid opnemen in Congo. Ik ben ervan overtuigd dat Vlaanderen daarin een rol kan spelen, zeker in het licht van de historische banden van ons land met Congo. Daar moet in het Vlaams Parlement eindelijk een debat over worden gevoerd. Met deze vraag wil ik daartoe een eerste aanzet geven.

Mijnheer de minister, hebt u kennis van de brief van de heren Michel en Solana? Deelt u de bekommernissen die daarin worden verwoord?

Welke inspanningen heeft Vlaanderen tot nu toe geleverd voor Congo? Bent u bereid meer of andere middelen vrij te maken om de op stapel staande verkiezingen mee te helpen voorbereiden. Kan dat bijvoorbeeld binnen de budgetten van Buitenlandse Aangelegenheden?

Welke rol kan Vlaanderen spelen in de heropbouw van dit toch wel zeer zwaar getroffen land?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Roegiers.

Het lijkt me inderdaad een goed idee om in dit Vlaams Parlement een discussie te voeren over de rol die Vlaanderen kan spelen bij de gebeurtenissen die plaatsvinden in Congo. Ik denk dan niet alleen aan ontwikkelingssamenwerking maar ook aan ons bilateraal buitenlands beleid en handelsbeleid. Het lijkt me een interessant debat omdat het verder gaat dan de prioritaire geografische regio die in de beleidsnota is opgenomen. Ik vind het goed dat we prioritaire regio's afbakenen zoals Zuidelijk Afrika. Met Congo hebben we echter een sterke historische band. Bovendien voelen ook de Congolezen zich verbonden met België. Van de regionale overheden zijn het echter vooral de Franstalige overheden die Congo als prioritaire regio voorop stellen. Dat komt vreemd over voor de Congolezen.

Het is misschien aangewezen om op nationaal niveau een netwerk, platform of overleg te organi-

Poleyn

seren tussen de verschillende beleidsactoren. Van daaruit kunnen een aantal zaken worden gestimuleerd, eventueel op federaal niveau. Vanuit Vlaanderen kunnen we eventueel aandacht besteden aan Congo in het kader van bijvoorbeeld de stedenbanden. Verder zijn er ook het onderwijs en wellicht ook nog andere interessante zaken. Ik pleit dan ook niet voor een nieuw beleid van projecten in Congo maar ik ben wel voorstander van een debat daarover.

De verkiezingen zijn een heel belangrijk moment voor de Congolezen. Ik hoop dat die effectief kunnen doorgaan. Ik weet echter niet of het raadzaam is om daar vanuit de Vlaamse overheid een extra budget voor uit te trekken.

De voorzitter: Mevrouw Smet heeft het woord.

Mevrouw Miet Smet: Congo vormt inderdaad een groot probleem. Ons probleem echter is dat we prioriteiten moeten stellen. De prioriteit ligt nu bij Zuidelijk Afrika en Marokko, dit laatste omwille van de grote Marokkaanse gemeenschap in Vlaanderen. Dat betekent eigenlijk dat we de prioriteit voor Congo overlaten aan België. Binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking is Congo wel een prioriteit.

Indien de ontwikkelingssamenwerking zou worden geregionaliseerd, zou Congo vanzelfsprekend worden opgenomen binnen de Vlaamse prioriteiten. Nu laten we dit grotendeels over aan België. Dat neemt niet weg dat elk debat over Congo interessant is.

Ik heb in de pers gelezen dat de verkiezingen opnieuw zijn uitgesteld. Ze gaan zeker dit jaar niet meer door, waarschijnlijk pas in 2007. Dat betekent dat het moment is verschoven. Ik voel er meer voor om onze prioriteiten te houden zoals ze zijn, te streven naar meer middelen voor ontwikkelingssamenwerking door de regionalisering en pas daarna zeker ook Congo als prioriteit op te nemen.

Dat neemt niet weg dat ik de collega's steun in hun bezorgdheid voor heel de problematiek, dat is evident. Als de heer Roegiers het heeft over al die vrouwen en kinderen die worden verkracht en vermoord, dan bloedt mijn hart, maar we kunnen niet heel de wereld helpen, we moeten een aantal

prioriteiten vastleggen. Ik wilde deze bedenking even maken, maar het is goed dat we dit bespreken.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Ik heb wat schrik dat het debat een verkeerde wending neemt. Ik hoor de beide collega's ervoor pleiten om in het kader van de ontwikkelingssamenwerking het te houden bij onze geografische prioriteiten. Ik heb daar geen probleem mee. Ik hoor federaal minister De Gucht verklaringen afleggen over Congo, ik hoor Dedecker daar niet over. Mij gaat het over de buitenlandse betrekkingen die we met Congo willen hebben, niet over de ontwikkelingssamenwerking, want dat is een andere zaak. Deze discussie hebben we uitvoerig gevoerd en ik wil daar niet op terugkomen. Ik zou echter niet graag hebben dat door de uiteenzettingen van beide collega's, hoe goed bedoeld ook, het antwoord in de richting van ontwikkelingssamenwerking gaat, terwijl mijn vraag initieel een andere bedoeling had.

De heer Karim Van Overmeire: Ik meen dat het niet helemaal juist is te stellen dat de voorbije 10 jaar hier niet over Congo is gepraat. Voormalig parlementslid Hostekint, een zeer actief lid tijdens de vorige legislatuur, had het regelmatig over Congo en de andere landen van Centraal-Afrika. Het is hier wel veel minder prioritair dan op federaal niveau.

Ik sta wat op het standpunt van mevrouw Smet: een klein land als Vlaanderen heeft een zeer groot buitenland. Er zijn ontzettend veel landen waar het helemaal fout gaat, waar het heel slecht leven is en waar gruwelijke dingen gebeuren. Dat is niet alleen zo in Congo maar evenzeer zo in Soedan en vele landen in West-Afrika waar helaas de situatie bijna dag na dag verslechtert. De enige reden waarom Vlaanderen zich op Congo zou kunnen concentreren, wordt gevormd door de historische banden, maar dan moet de vraag eens worden gesteld in hoeverre die historische banden altijd een pluspunt zijn en soms geen belangrijk nadeel. Historische banden betekent dat we een hele Belgische geschiedenis van Leopold II, over de kolonisatie tot en met de dekolonisatie en alle verhalen die daarmee verband houden, alle gebeurtenissen en politieke gevoeligheden, met ons mee slepen bij elk Vlaams en Belgisch initiatief in die regio.

Van Overmeire

Dat kan een aantal voordelen hebben, maar ook belangrijke nadelen.

De middelen van Vlaanderen om op dit terrein iets te doen, zijn beperkt. Zouden we die middelen niet beter concentreren in landen waar de kans op een positief rendement groter is dan in Congo? Het is algemeen bekend dat de situatie in Congo bijzonder onstabiel is en dat de vele fondsen die daar naartoe worden gestuurd, in een bodemloos gat verdwijnen. Ik lees bijvoorbeeld een krantenkop: 'Alles voor de president. Budget van kabinet Kabila tien keer groter dan de gezondheidszorg voor de Congolezen.' In dat artikel lees ik dat de clan Kabila volop bezig is met onroerend goed aan te kopen in het buitenland. Een ander artikel is getiteld 'Mensenrechtenactivist vlucht voor rechterhand van Kabila' en er zijn andere artikels over de betrokkenheid van leden van de regering bij illegale wapenaankoop en andere onfrisse praktijken. Ik vraag me af of voor de regio Vlaanderen in de huidige stand van bevoegdheden, met de weinige instrumenten waarover deze beschikt om te zien of het geld dat we daar naartoe zouden sturen, wel goed besteed wordt, Congo in die omstandigheden wel het beste land is om die weinige middelen te besteden. Het gaat om belastinggeld van Vlaamse burgers die het recht hebben om te eisen dat dat geld optimaal wordt besteed.

Mijnheer de minister, mocht Vlaanderen daar enige rol kunnen spelen, dan moeten we die veel eerder zoeken in het helpen om in Congo een behoorlijk bestuur uit te bouwen. Dat kan misschien kleinschalig beginnen met de opleiding van ambtenaren via uitwisselingsprojecten. Er zijn er zo al een aantal. Als Congo aan iets nood heeft, is het stabiliteit, behoorlijk bestuur en vooral leiders die in de eerste plaats bekommerd zijn om het welzijn van de bevolking en het land en er niet op uit zijn om op zo kort mogelijke termijn de eigen familie en clan te verrijken.

Rekening houdend met het feit dat de instrumenten van Vlaanderen zeer beperkt zijn en er zoveel landen zijn waar we met dezelfde middelen veel beter werk kunnen doen, zijn we niet enthousiast over eventuele Vlaamse initiatieven in Congo. Ik meen zelfs dat Vlaanderen afstand moet durven nemen van de Belgische historische erfenis. Vlaanderen kan geen echt actieve rol spelen die tot grote successen zou kunnen leiden.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, Congo is een thema dat leeft bij de bevolking. Het is niet zo dat Congo de laatste tien jaar hier niet aan bod is gekomen. Ik meen me te herinneren dat bij de bespreking van de beleidsnota ook over Congo werd gepraat toen we het hadden over onze focus op Zuidelijk Afrika. Belangrijk is dat nu de aandacht wordt gevestigd op deze problematiek, waarbij ik kan concluderen dat iedereen dezelfde bekommernis heeft. Het is een land met heel veel problemen, menselijke ellende, oorlog, gebrek aan stabiliteit en waar heel veel achteruitgang is geboekt de laatste jaren. Op politiek vlak zijn door de federale minister van Buitenlandse Zaken ophefmakende uitspraken gedaan over de toestand van het land en de bestuurders.

Mijn kabinet wordt geregeld geconfronteerd met Congo. Ik heb onze nieuwe ambassadeur, de heer Swinnen, ontmoet en heb hem gevraagd me op de hoogte te houden. We hebben de afspraak dat hij de toestand op de voet volgt en laat weten wanneer zich bepaalde voorwaarden van stabiliteit zouden voordoen. Men hoeft geen Congokenner te zijn om te weten dat er op dit ogenblik geen stabiliteit is en dat de ellende van de oorlog nog niet voorbij is. Aan de essentiële voorwaarden om het staatsapparaat weer op gang te trekken is nog altijd niet voldaan. We volgen het ook op het kabinet, waar ook iemand van Congolese afkomst werkzaam is, Zana Etambaza. Hij bezoekt Congo vaak, en onderhoudt er veel contacten. Hij kan ons dan ook veel informatie verstrekken.

Ik ben net als u op de hoogte van de inhoud van de brief van de heer Solana en de heer Michel, maar ik heb hem niet gekregen. De brief is gestuurd naar de buitenlandministers van de Europese Unie, en er wordt in gewezen op het belang van de steun van de unie voor het transitieproces, de verkiezingen, maar ook het militaire aspect in de oorlog en het politionele apparaat. Met die oproep is ook de toon gezet van het debat en wordt gewezen op de omvang van de moeilijkheden.

Met ons buitenlands beleid, nog abstractie gemaakt van onze ontwikkelingssamenwerking, kunnen we op dit ogenblik, zelfs als we dat zouden willen, geen speler van betekenis zijn. De

Bourgeois

problemen zijn zo omvangrijk dat ze grootschalig moeten worden aangepakt. De grote spelers zijn op dit ogenblik de Europese Unie, maar ook Zuid-Afrika. Beleidsmatig spreken we dan ook vaak over Congo met de Zuid-Afrikaanse minister Moleketi. Zuid-Afrika speelt, onder andere door de rol van president Mbeki, een grote rol in de heropbouw en in het creëren van stabiliteit. Hij spreekt met gezag en speelt steeds meer een vooraanstaande rol in heel Afrika, getuige zijn tussenkomst in Ivoorkust.

De brief is niet aan mij gericht, en ik heb er dan ook niet op gereageerd, maar ik onderschrijf wel de zorg die eruit spreekt, zoals iedereen die de problematiek een beetje kent. Zelfs als we nu zouden beslissen om daar een beleid te voeren, dan zouden we er niet de middelen en de mogelijkheden voor hebben, althans niet voor een buitenlands beleid. De middelen voor het buitenlands beleid zijn in de voorbije regeerperiode gehalveerd. We draaien dus elke euro om, teneinde het al bestaande beleid voort te kunnen zetten. Onze ontwikkelingssamenwerking is dan weer, zoals u weet, gericht op Zuidelijk Afrika.

Ik volg ook de evolutie van de organisatie van de verkiezingen. Het was al langer duidelijk dat ze niet zouden plaatshebben voor 30 juni. De voorwaarden daartoe zijn immers niet vervuld. Er is wel een belangrijke stap gezet met het uitschrijven van een internationale aanbesteding voor een identificatie- en registratieproject. Een Belgisch bedrijf heeft de aanbesteding binnengehaald, en er zijn al proeven gebeurd in Kinshasa en in Beneden-Congo. Volgens mijn informatie waren die succesvol, maar dat betekent nog niet dat de voorwaarden vervuld zijn om in heel Congo op een behoorlijke manier verkiezingen te organiseren.

De nieuwe Congolose grondwet is op 13 mei goedgekeurd. Het is echter ook de bedoeling de bevolking zich daarover te laten uitspreken via een referendum. Dat zijn allemaal stappen om de voorwaarden te vervullen. Die basisvoorwaarden zijn nu niet vervuld. Ik wil het nog niet hebben over het militaire aspect, zoals een regulier leger en een politiemacht, maar vooral aan een goede administratie ontbreekt het nog.

Zuid-Afrika werkt intens mee, ook samen met onze federale overheid, om dat ambtenarenapparaat vooreerst in kaart te brengen. Dat is op

zich al een enorme opgave. Hier is soms al sprake van federale spoken, ambtenaren die betaald worden maar niet te vinden zijn, maar in Congo is het een enorme opgave. Alleen al in Kinshasa is het aantal mensen dat werkt voor de overheid en dat geacht wordt betaald te zijn, hallucinant in vergelijking met de werkelijke toestand. De Zuid-Afrikanen hebben nu een registratiesysteem op punt gesteld, en hebben alle overheidsambtenaren van Kinshasa in kaart gebracht. Nu moet dat nog gebeuren voor de rest van Congo, althans in zoverre de omstandigheden dat toelaten. Dat alles is essentieel om te kunnen beginnen met het organiseren van verkiezingen.

Ik heb op mijn kabinet contact gehad met mevrouw Moleketi, minister van Ambtenarenzaken van Zuid-Afrika, en de heer Matenda, minister van Ambtenarenzaken van Congo, die daarover afspraken maakten. We hebben toen de vraag gesteld of Vlaanderen iets op dit vlak kan doen. We kennen, gezien de bescheiden middelen, onze plaats en onze rol, maar we willen toch onderzoeken wat er mogelijk is bijvoorbeeld op het vlak van opleidingsprogramma's en stages voor ambtenaren.

Ik wil dat eventueel samen met het departement Ambtenarenzaken doen. Als we een bijdrage kunnen leveren, alle verhoudingen in acht genomen, waarom dan niet? Ik heb dus principieel ja gezegd, maar zonder reeds in te gaan op de details en de voorwaarden. Het was nog slechts een principiële bespreking.

Mijnheer Roegiers, u hebt er terecht op gewezen dat er in die oorlog miljoenen slachtoffers zijn gemaakt, niet alleen dodelijke slachtoffers, maar ook heel wat gewonden en gekwetste mensen. Er zal dan ook een demobilisatie en een stabilisatie moeten gebeuren, ook op het veiligheidsvlak, vooraleer de voorwaarden vervuld kunnen worden. Ik heb aan onze ambassadeur gevraagd om ons daarover op de hoogte te houden. De berichten die ik ontvang, bevestigen wat hier wordt gezegd, namelijk dat de voorwaarden niet zijn vervuld.

Als we in de toekomst zouden denken aan ontwikkelingssamenwerking zoals wij die zien, vergt dat een structurele samenwerking die gericht is op een aantal sectoren en een minimum aan overheid om correcte afspraken te maken.

Bourgeois

Dat betekent niet dat we er vanuit noodhulp geen oog voor hebben. Ik heb 150.000 euro verleend via Memisa. Het is een klein bedrag, maar wel symbolisch voor onze bezorgdheid en betrokkenheid. Voor ontwikkelingssamenwerking is Congo geen prioritair land. Dat kan op dit ogenblik, met de beschikbare middelen, ook niet.

Mevrouw Smet, wat u zegt, is juist. Als de defederalisering van ontwikkelingssamenwerking een feit is, zijn we de facto betrokken bij ontwikkelingssamenwerking in Congo, want er zijn een aantal Vlaamse ngo's actief. Dan is het geen zaak meer van beleid, maar gaat het over de realiteit op het terrein.

Ik heb onlangs in mijn eigen stad deelgenomen aan een debat over Congo. Tot mijn grote verrassing was er heel veel publieke belangstelling. Het ging om een gemengd publiek: mensen die vroeger in Congo hebben gewoond, ex-kolonialen, mensen die via missies of ngo's zijn betrokken en jonge mensen.

Onze bedrijfswereld kan inderdaad een rol spelen. President Kabila heeft tijdens zijn bezoek in 2004 een aantal contacten gelegd. Hij heeft gesproken met de diamant- en de havensector, en er werd een protocol van samenwerking tussen Onatra en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen afgesloten. Bij de delegatie met minister Kubla waren ook een aantal Vlaamse bedrijven betrokken.

Er zijn veel ervaringen uit het verleden die mensen tot voorzichtigheid aanzetten. Ik heb in Maputo een Vlaamse zakenman ontmoet die heel zijn carrière in Kinshasa heeft opgebouwd, maar nu is weggegaan. Hij zei dat het voor hem echt onmogelijk was om nog voort te werken, want de omstandigheden zijn bijzonder moeilijk.

Iedereen deelt dezelfde bezorgdheid, maar het is in de eerste plaats een opdracht van de internationale gemeenschap. Ik volg het op via onze ambassadeur. Op dit ogenblik is het inzake ontwikkelingssamenwerking geen prioriteit. Dat is ook zo omwille van het gebrek aan middelen. We voeren geen beleid waarbij we 100.000 euro hier investeren en 100.000 euro in een ander land. Op het ogenblik dat de defederalisering van ontwikkelingssamenwerking een feit is, zijn we de facto

betrokken, ook vanuit het oogpunt van ontwikkelingssamenwerking.

Ik hoop dat de stabilisatie, wat betekent dat er een basis wordt geschapen voor de ontwikkeling van de elementaire levensvoorwaarden, zich voltrekt. Misschien kunnen we hier op een bescheiden manier een rol spelen.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Mijnheer de minister, ik verheer niet dat ik graag iets meer voluntarisme in uw antwoord had gehoord. Ik heb begrip voor uw overweging, hoewel de mededeling dat u het volgt voor mij net iets te minimalistisch is. U verwijst zelf naar een debat in uw stad, waar een gemengd publiek aanwezig was. Iedereen is er bekommerd over, en het leeft bij de mensen. Dat heeft te maken met de historische banden.

Ik heb me niet gericht op ontwikkelingssamenwerking, want ik steun het beleid van de regering op dat vlak. Ik heb wel problemen met de zeer rigide afbakening van de geografische opdeling. Binnen ontwikkelingssamenwerking zijn er prioriteiten. Het lijkt erop dat we daarbuiten – met uitzondering van de noodhulp – niets willen doen, zelfs al gaat het om een aantal bilaterale contacten die kunnen worden opgebouwd.

Ik vind dat jammer, want we blijven de indruk wekken dat we het gebied van de grote meren volledig overlaten aan de francofonie. Het lijkt alsof de rest van de wereld amper geïnteresseerd is. We merken dat ook aan het verschil in de afbakening inzake ontwikkelingssamenwerking tussen Vlaanderen en Wallonië. Wallonië trekt veel meer naar het gebied van de grote meren. Ik had graag gehad dat ook Vlaanderen, los van ontwikkelingssamenwerking, daar een rol kon spelen.

Ik wil ook een positieve noot laten horen. Mijnheer de minister, ik ben blij dat u voor een aantal opleidingsprogramma's van ambtenaren wilt samenwerken. Ik hoop dat dat een eerste stap kan zijn om in Congo een grotere rol te spelen.

Ik hoop dat ik het debat met mijn vraag om uitleg wat heb kunnen aanzwengelen. Op basis van de reacties van de verschillende fracties heb ik de indruk dat dit enigszins is gelukt. Ik hoop dat deze aandacht niet opnieuw stilvalt en dat het

Roegiers

Vlaams Parlement en deze commissie de Congolese problematiek zullen blijven opvolgen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Wat de rigide afbakening in de ontwikkelingssamenwerking betreft, zou ik de heer Roegiers willen vragen zich eens over de voorbije regeringsonderhandelingen te informeren. Zijn eigen partij heeft zich als een van de grote verdedigers van die afbakening opgesteld. Hier zijn trouwens goede argumenten voor.

De heer Jan Roegiers: Ik stel die afbakening niet in vraag.

Minister Geert Bourgeois: De afbakening is de wil van een politieke meerderheid. Bovendien vormt ze een voortzetting van het beleid uit het verleden.

Zodra we over meer middelen beschikken, kunnen we dit debat ten gronde voeren. Aangezien we slechts over beperkte middelen beschikken, moeten we onze inspanningen concentreren. Ik ben alvast van plan het beleid in de toekomst te handhaven. Indien we tot uitbreidingen overgaan, zullen we kiezen voor partners waarmee echt structurele afspraken kunnen worden gemaakt. Deze klemtoon in het Vlaams beleid past in het internationale beleid en wordt overal gewaardeerd. Ik kan enkel verklaren dat de voorwaarden in Congo momenteel niet zijn vervuld. Zelfs indien we over meer uitgebreide middelen en mogelijkheden beschikken, blijven de voorwaarden uiteindelijk onvervuld.

De heer Roegiers heeft het over een gebrek aan voluntarisme gehad. Ik zou dit willen nuanceren. Ik heb de mogelijkheden afgebakend. Dit betekent niet dat ik me niet betrokken voel. Ik heb daarnet reeds opgesomd welke contacten ik in dit verband onderhoud. Dat betekent helemaal niet dat ik me tot een technisch antwoord wil beperken.

Ik onderhoud contacten met de Zuid-Afrikaanse overheid. Een van mijn kabinetsmedewerkers houdt me op de hoogte van de situatie in Congo. Ik heb gesprekken met de betrokken ministers van Ambtenarenzaken gevoerd. Ik heb de Belgische ambassadeur gevraagd om aan mij te rapporteren. Dit is een vraag die ik niet aan elke ambassa-

deur stel. Ik ben wel degelijk in deze problematiek geïnteresseerd. Onze houding is niet passief.

Ik meen niet dat de heer Roegiers en ik het fundamenteel met elkaar oneens zijn. Als minister is het evenwel mijn taak nu dit antwoord te geven. Zelfs indien hier een politieke consensus tot stand komt, moet ik erop wijzen dat we niet over de nodige middelen beschikken. Dat is een nuchtere vaststelling.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de bescherming van het Afrikaans in Zuid-Afrika in het kader van de ontwikkelingssamenwerking

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vrancken tot de heer Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de bescherming van het Afrikaans in Zuid-Afrika in het kader van de ontwikkelingssamenwerking.

De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de voorzitter, in zijn vraag om uitleg heeft de heer Roegiers over de historische banden tussen Vlaanderen en Congo gesproken. Mijns inziens bestaan die banden ook tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika.

In Zuid-Afrika spreken ongeveer 6 miljoen mensen, ofwel 13 procent van de bevolking, nog steeds het Afrikaans als eerste taal. Deze taal hoort niet exclusief bij de blanken: ook kleurlingen en zwarten spreken deze taal. Als ik me niet vergis, spreekt zelfs de heer Mandela Afrikaans.

In de zeventiende eeuw hebben Hollandse kolonisten het Nederlands naar Zuid-Afrika gebracht. In de loop der tijden is hun taal door het Duits, het Frans, het Portugees en door de talen van de zwarte bevolking beïnvloed. In 1925 is het Afrikaans uiteindelijk als een van de officiële talen in Zuid-Afrika erkend.

Het staat onmiskenbaar vast dat deze taal deel van het cultureel erfgoed uitmaakt en nog een

Vrancken

belangrijke rol speelt. De uitzonderlijke band tussen Zuid-Afrika en Vlaanderen is onder meer een gevolg van het bestaan van het Afrikaans.

De jongste tijd komt de taal evenwel steeds meer onder druk te staan. Heel wat vooraanstaande Afrikaanse professoren vrezen voor het verdwijnen van het Afrikaans. Voor Zuid-Afrika zou dit ongetwijfeld een culturele verarming betekenen. Onlangs hebben we in de pers zelfs kunnen lezen dat Pretoria misschien van naam zou veranderen.

De Vlaamse Regering heeft Zuid-Afrika als een prioritaire partner in de ontwikkelingssamenwerking omschreven. In de beleidsnota van de minister staat dat hij rekening wil houden met de wens van president Mbeki om de ontwikkelingshulp maximaal in te zetten voor activiteiten die de overgang naar een ware regenboognatie versnellen. Volgens mij zou het verdwijnen van het Afrikaans alvast een kleurtje minder in deze regenboog betekenen.

Mijnheer de minister, op 1 mei 2005 hebben u en uw Zuid-Afrikaanse ambtsgenoot Zuma de Strategienota Ontwikkelingssamenwerking Vlaanderen-Zuid-Afrika ondertekend. In deze nota engageert de Vlaamse Regering zich om tussen januari 2005 en december 2010 22,5 miljoen euro voor de ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika vrij te maken. Minister Zuma heeft zich ondertussen bijzonder tevreden getoond over deze strategienota. Hij heeft in dit verband het volgende verklaard: 'Deze overeenkomst bevordert de samenwerking en versterkt de bilaterale banden'.

Mijnheer de minister, ik zou u in dit verband een aantal vragen willen stellen. Wat is uw houding ten aanzien van het voortbestaan van het Afrikaans in Zuid-Afrika? Hebt u in het kader van de ontwikkelingssamenwerking reeds initiatieven voor het behoud van het Afrikaans in Zuid-Afrika genomen? Zo ja, over welke maatregelen gaat het dan? Bent u van plan het voortbestaan van het Afrikaans aan de geest van de op 1 mei 2005 ondertekende strategienota te verbinden? Volgens minister Zuma zal dit akkoord de bilaterale banden versterken. Zult u er bij minister Zuma op aandringen de nodige maatregelen te treffen om het Afrikaans als een onderdeel van het cultureel erfgoed en van de bilaterale banden van onze gemeenschappen te beschermen?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijnheer de voorzitter, ik zou me kort bij de vraag van de heer Vrancken willen aansluiten. Ik veronderstel dat niemand hier iets tegen de bescherming van het Afrikaans als cultureel erfgoed kan hebben. In de Commissie voor Cultuur heb ik het al een paar maal over dialecten gehad. Het Afrikaans is uiteraard geen dialect, het is een sterke taal. Aangezien er absoluut een band tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika is, kan ik begrijpen waarom de heer Vrancken om de bescherming van het Afrikaans vraagt.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, alvorens de vragen te beantwoorden, wil ik even iets toelichten. In 1996 is de Zuid-Afrikaanse grondwet gewijzigd. Sindsdien heeft iedereen in Zuid-Afrika het recht de taal van zijn keuze te gebruiken. De Zuid-Afrikaanse grondwet erkent elf officiële talen, waaronder het Afrikaans. De Zuid-Afrikaanse overheid bevordert de meertaligheid.

Om de gelijke status van de elf officiële talen te bevorderen, is in 1995 de Pan South African Language Board in het leven geroepen. Dit orgaan is bevoegd om klachten over overtredingen van de taalwetgeving te onderzoeken en maakt de bevolking bewust van het recht in de eigen taal te worden geholpen door overheidsinstellingen. In 2003 is het National Language Policy Framework gelanceerd. Dit beleidskader schuift onder meer het principe van de bescherming en de bevordering van de taalkundige en culturele diversiteit van Zuid-Afrika naar voren. De provinciale en lokale overheden in Zuid-Afrika moeten dit beleidskader implementeren.

Ik kan enkel toejuichen dat het Zuid-Afrikaans beleid de meertaligheid erkent en bevordert. Vlaanderen draagt het principe van de culturele diversiteit hoog in het vaandel. Binnen de Unesco werkt Vlaanderen actief mee aan het opstellen van een kaderconventie over de culturele diversiteit.

De bescherming en de bevordering van meertaligheid behoren evenwel niet tot de kernactiviteiten van de ontwikkelingssamenwerking. De ontwikkelingssamenwerking is in eerste instantie op de

Bourgeois

armoedebestrijding gericht. Initiatieven die de meertaligheid willen bevorderen, horen wel in de culturele en de onderwijskundige samenwerking tussen Zuid-Afrika en Vlaanderen thuis.

Vlaanderen heeft in dit verband trouwens al heel wat initiatieven gesteund. De Nederlandse Taalunie werkt op dit vlak samen met de Zuid-Afrikaanse overheid. De NTU stelt haar ervaring met taal- en spraaktechnologie en met toetsing en certificering ter beschikking van de Zuid-Afrikaanse overheid.

De reeds vermelde strategienota omvat de afspraken die Vlaanderen en Zuid-Afrika inzake ontwikkelingssamenwerking hebben gemaakt. Zoals ik daarnet al heb verklaard, behoort de bevordering van de meertaligheid in Zuid-Afrika tot het domein van de culturele en onderwijskundige bilaterale relaties. De NTU speelt hierbij een belangrijke rol.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik meen echter dat in uw beleid ten aanzien van Zuid-Afrika de taal de ontwikkelingssamenwerking overstijgt. Het lijkt me belangrijk dat de taal gehandhaafd blijft, zeker tussen de Vlaamse en Zuid-Afrikaanse bedrijven.

Minister Geert Bourgeois: Ik zal straks meer uitleg geven over de verschillende programma's inzake landbouw, voedselveiligheid, agrotourisme, enzovoort. Dit zijn programma's die in wezen geen culturele programma's zijn. Nogmaals, ik vind dat dit een taak is voor de Taalunie.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Ik stel voor dat dit punt wordt geagendeerd op de volgende bijeenkomst van de Taalunie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over ontwikkelingssteun aan Mozambique

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika en Mozambique en over het bezoek van de minister aan deze landen

De voorzitter: Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Vrancken tot de heer Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika, van de heer Vrancken tot minister Bourgeois, over ontwikkelingssteun aan Mozambique, en van mevrouw Poleyn tot de minister Bourgeois, over de ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika en Mozambique en over het bezoek van de minister aan deze landen.

De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op zaterdag 30 april 2005 hebt u samen met de Zuid-Afrikaanse minister van Buitenlandse Zaken Nkosazana Zuma in Pretoria de Strategienota Ontwikkelingssamenwerking Vlaanderen-Zuid-Afrika ondertekend. Daarin engageert Vlaanderen zich ertoe om tussen januari 2005 en december 2010 in totaal 22,5 miljoen euro vrij te maken voor ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika. De steun zou vooral worden ingezet in de strijd tegen werkloosheid, voedselveiligheid en aids.

Op 22 maart 2005 stond in het NRC Handelsblad dat Zuid-Afrika zijn belofte in de strijd tegen aids niet inlost. Dat lijkt me een vrij belangrijk gegeven dat ik nergens terugvind in uw nota. Ik citeer: 'De Zuid-Afrikaanse regering had aids-remmers beloofd aan aids-patiënten die met deze medicijnen kunnen worden gered, maar de verstrekking ligt ver achter op het schema. In een periode van 5 jaar steeg het aantal sterfgevallen met 62 procent. Stierven in 1997 nog 870 Zuid-Afrikanen per dag,

Vrancken

in 2002 waren het er al 1.370. Regeringsambtenaren houden zich vooralsnog op de vlakte over de oorzaak van de exponentiële stijging, maar volgens onafhankelijke onderzoekers van de Medical Research Council en de universiteit van Kaapstad is inmiddels meer dan de helft van dat aantal doden te wijten aan HIV of de opportunistische aandoeningen die deze ziekte met zich meebrengt. Het antwoord van de Zuid-Afrikaanse regering is sinds kort: medicijnen. Na jarenlang verzet gaf president Mbeki in november 2003 het groene licht voor de verstrekking van aidsremmers. Binnen één jaar, beloofde hij toen, hebben we 50.000 HIV-patiënten onder behandeling. Dat is 10 procent van het aantal Zuid-Afrikanen dat dringend medicijnen nodig heeft. Mbeki's deadline is inmiddels twee keer verschoven, de laatste keer naar het einde van de maand maart 2005. Ook die is inmiddels niet gehaald. Volgens het ministerie van Volksgezondheid hebben de staatsziekenhuizen momenteel 33.000 patiënten onder behandeling. Van de 271 apothekers die nodig zijn voor de verstrekking van medicijnen zijn er pas 90 aangesteld zoals ook pas een derde van de nodige diëtisten is ingehuurd. Activisten die al jaren pleiten voor de verstrekking van medicijnen, wijten de traagheid aan gebrek aan nationaal leiderschap.

De regering blijft gemengde signalen uitzenden, zegt Fatima Hassan van het Aids Law Project. Ze wijst op de minister van Volksgezondheid die bij iedere gelegenheid zegt dat het beste medicijn tegen aids gezonde voeding is: aardappel, rode biet of knoflook. Hassan noemt het schandaal bij de National Trust, het orgaan dat in 2002 werd opgericht om de minister te adviseren bij de uitvoering van haar aids-beleid. Vorige week bleek dat de raad van bestuur van de organisatie sindsdien niet één keer bij elkaar is geweest. Van het budget van 30 miljoen rand of 3,9 miljoen euro is tot nu toe slechts een half miljoen rand uitgegeven aan de huur van ongebruikte kantoren. De regering heeft bovendien onwaarschijnlijk veel tijd verspild bij de onderhandeling met de farmaceutische industrie. Als we dat vergelijken met de snelheid waarmee ze het wereldkampioenschap voetbal in 2010 hebben geregeld, dan rijzen daar vragen bij. De regering heeft meer dan een jaar gedaan over het sluiten van medicijnencontracten en nog betalen we voor sommige medicijnen driemaal zoveel als nodig, aldus Hassan.

Geld is het probleem niet meer. De minister van Financiën voegde deze maand nog eens 4,3 miljoen rand of 550.000 euro toe aan het bestaande budget voor aids-bestrijding. De Human Science Council schat dat de staatsziekenhuizen zeker 20.000 verplegers te kort komen. Zeker 3.500 van de 26.000 in Zuid-Afrika opgeleide artsen werken in het buitenland.' Einde citaat.

Mijnheer de minister, naast de invulling van de strategienota pleit u ervoor de Vlaamse economische expertise te exporteren voor de ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen in Zuid-Afrika. In de verschillende officiële contacten die u in Zuid-Afrika hebt gelegd, gebruikte u het Engels als voertaal terwijl het Afrikaans nog steeds gangbaar is bij een groot deel van de bevolking.

Mijnheer de minister, kunt u het parlement op de hoogte brengen van de inhoud van de strategienota?

Van de 22,5 miljoen euro die wordt uitgetrokken voor ontwikkelingssteun, gaat een groot deel naar de aidsproblematiek. Welke structurele maatregelen wilt u hieraan koppelen? Hebt u tijdens uw recente rondreis in Zuid-Afrika van de nationale overheid of het ministerie van Volksgezondheid enige informatie ontvangen over de organisatie van de aidspreventie?

Hebt u een zicht op de allocatie van het door Vlaanderen ter beschikking gestelde geld voor aidspreventie? Hebt u enige belofte gekregen of enig convenant gesloten met de Zuid-Afrikaanse overheid over een jaarlijkse externe audit bij de door Vlaanderen geboden ontwikkelingshulp? Vindt u het niet opportuun om gezien de uitspraak van mevrouw Hassan, namelijk dat geld geen probleem is, het budget voor aidspreventie te investeren in een ander project? Bent u van plan om de genoemde problemen inzake aidspreventie aan te kaarten bij het volgende overleg met de Zuid-Afrikaanse minister van Volksgezondheid of met president Mbeki?

Wat Mozambique betreft, meldde het persagentschap Belga ons op 6 mei dat Vlaanderen de komende 5 jaar jaarlijks 2 miljoen euro wil vrijmaken voor een speciaal budgetfonds voor ontwikkelingssamenwerking met Mozambique. Die som is de helft van de totale jaarlijkse steun

Vrancken

van Vlaanderen aan Mozambique. Mijnheer de minister, u hebt daarvoor vrijdag in Maputo de gedragscode ondertekend met de Mozambikaanse minister van Gezondheid, Paulo Ivo Garrido.

Mozambique kampt met een reeks enorme problemen en uitdagingen op het vlak van gezondheidszorg. Zo zijn er in heel het land amper 600 artsen op een totaal van 18 miljoen inwoners. Dat is een gemiddelde van één arts per 30.000 inwoners. Voor een land waar 15 percent van de bevolking HIV-positief is, vormen die beperkte middelen een groot probleem.

Op gezondheidsvlak kan Mozambique dus zeker buitenlandse steun gebruiken. Vlaanderen heeft de laatste 3 jaar dan ook 10,2 miljoen euro geïnvesteerd in verschillende projecten, maar wil zijn steun nu herschikken en voor een groot deel verankeren in een speciaal budgetfonds, het Sector Wide Approach of SWAP. In het SWAP werken de Mozambikaanse regering, donorlanden en andere betrokken organisaties samen om een efficiënt gezondheidsbeleid te voeren.

Het doel van het SWAP is om de versnipperde aanpak om te zetten in een gecoördineerd beleid. Mijnheer de minister, u verklaarde dat 'het SWAP voor een nieuwe vorm van samenwerking staat waarbij we overstappen van een projectmatige aanpak naar een meer gestructureerde budgetsteun.'

Verder vernemen we dat de Mozambikaanse regering zelf de prioriteiten op gezondheidsvlak kan bepalen en kan instaan voor de coördinatie en het beheer van het programma. Ik ga even terug naar UNAIDS, dat van de minister een extra steun krijgt van 815.000 euro. Uit het rapport van UNAIDS dat eind november 2004 verscheen, blijkt dat ongeveer de helft van de 37,2 miljoen volwassenen met HIV uit de hele wereld vrouwen zijn. In Afrika, bezuiden de Sahara, bestaat 60 percent van de HIV-besmette volwassenen uit vrouwen. Er is meer aandacht nodig voor aidspreventie en de behandeling van vrouwen. In Afrika krijgen alleen mannen een aidsbehandeling, zegt dokter Piot.

Mijnheer de minister, kunt u ons meedelen wat de inhoud is van de gedragscode die u met de Mozambikaanse minister Garrido ondertekende?

Wat houdt de gestructureerde budgetsteun in? Is er in het akkoord ook een afspraak gemaakt over de informatie die de Mozambikaanse regering zal geven met betrekking tot de resultaten van onze steun?

Denkt u eraan om Zuid-Afrikaanse of andere artsen, die aan onze universiteiten afstudeerden of zullen afstuderen, ertoe te bewegen om hun kennis in Mozambique ter beschikking te stellen van de plaatselijke bevolking en hiertoe eventueel een deel van het vooropgestelde budget te gebruiken als premie voor de installatiekosten van deze artsen ter plaatse?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik verwijs naar het uitvoerige kader uit de media dat de heer Vrancken heeft geschetst. We hebben in de pers stap voor stap kunnen volgen wat de minister heeft gedaan bij zijn bezoek aan Mozambique en Zuid-Afrika. Het was het eerste bezoek aan die landen en ik wil de minister daarvoor feliciteren, want het is belangrijk dat hij ter plekke de situatie leert kennen, zeker als het prioritaire landen zijn in ons beleid voor ontwikkelingssamenwerking. Met mijn vraag wilde ik vooral weten wat er concreet werd afgesproken en wat concreet zal gebeuren qua opvolging.

Gaat het inderdaad om de strategienota waarnaar altijd wordt verwezen als zijnde de basis voor het beleid voor ontwikkelingssamenwerking? Ik veronderstel dat dit zo is. Ik ga ervan uit dat de prioriteiten die ook al werden opgesomd in de media, ook de prioriteiten zijn die passen binnen de millenniumdoelstellingen. Graag had ik hiervan een concrete bevestiging.

Is het speciaal budgetfonds voor Mozambique, de SWAP, ook een soort van strategienota? Als ik het goed heb, gaat dit over gezondheidszorg. Zo ja, is er nog een andere strategienota of komt er nog een? Hoe verhoudt die zich dan tot de SWAP over de gezondheidszorg? Hoe zal dat worden opgevolgd?

Ik veronderstel dat wat de minister heeft ondertekend, in de lijn ligt van het vorige Vlaamse beleid ten aanzien van Mozambique en Zuid-Afrika. Ik vind het zeer goed dat de minister tracht een

Poleyn

kader te scheppen, zoals de SWAP , en dat wordt afgestapt van het puur projectmatige en de samenwerking wat meer gestructureerd wordt voortgezet.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: De beide vragen vormen een goede gelegenheid om te herinneren aan het engagement dat de minister heeft aangegaan bij de begrotingsbesprekingen om op het moment dat die strategienota klaar was en ondertekend werd, deze ook naar de commissie te brengen en voorwerp te maken van een bespreking. Kan dit nog en wanneer kan dit?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, als ik de vragen van de heer Vrancken beantwoord, geef ik ook het grootste deel van het antwoord op de vragen van mevrouw Poleyn. Mijnheer Vrancken, u hebt enkele aanvullende vragen gesteld in verband met aidsbestrijding. Ik kan een aantal algemene zaken hierover zeggen maar kan niet het hele aidsbestrijdingsprogramma en de politiek die daaromtrent wordt gevoerd door de Zuid-Afrikaanse overheid beschrijven. Ik heb meer zicht op het beleid daaromtrent in Mozambique omdat onze samenwerking structureel gaat over gezondheidszorg. Van de drie provincies in Zuid-Afrika waarmee wij samenwerken, is er slechts in één een project dat betrekking heeft op de bestrijding van aids.

Ik heb in Zuid-Afrika Engels gesproken telkens als het nodig was. Met minister Singh heb ik bijvoorbeeld Nederlands gesproken omdat die Afrikaans spreekt. Ik heb ook op de Zuid-Afrikaanse tv, de SABC, twee keer geantwoord op de gestelde vragen, een keer in het Engels en een keer in het Nederlands, precies met de bedoeling dat degenen die Afrikaans spreken me ook onmiddellijk zouden begrijpen. Het was ook de vraag van de interviewer. Minister Singh heeft dan in het Engels en het Zoeloe geantwoord, zodat het interview in de vier talen werd uitgezonden. Op de receptie die we hebben gegeven voor de Vlamingen in het huis van onze Vlaamse vertegenwoordiger heb ik Nederlands gesproken maar ook een

deeltje in het Engels omdat daar ook Engelstaligen aanwezig waren die geen Nederlands begrepen.

Als ik Zuid-Afrikaanse ministers ontmoet die alleen Engels spreken en geen Nederlands verstaan, is het evident dat we dan niet nog eens overschakelen op een bijkomende taal met een tolk ertussen. Dat zou bijzonder moeilijk worden, ook voor mezelf.

Ik ga eerst in op de vraag van de strategienota. Deze staat op de webstek maar ik geef ze aan de voorzitter om ze te kopiëren voor de leden van de commissie. Ik wil ze gerust bespreken, net zoals de SWAP. We kunnen hierover eventueel een aparte bespreking in de commissie houden. U zult zien aan de hand van de tekst of dat nog wenselijk is. Ik ga nu op de essentie ervan in. We kunnen later eventueel over details praten.

De voorzitter: We zullen overleggen met de leden en zullen dan beslissen over een eventuele aparte bespreking van de nota.

Minister Geert Bourgeois: Het document is ook goedgekeurd door de Vlaamse Regering voor ik naar Zuid-Afrika ging. Het is voor mij belangrijk om aan de Zuid-Afrikaanse autoriteiten te kunnen zeggen dat de strategienota de goedkeuring heeft van de volledige regering. Dat werd ook geapprecieerd.

De strategienota omvat het programma voor de volgende vijf jaar voor de samenwerking met Zuid-Afrika. We concentreren onze ontwikkelingssamenwerking op drie provincies: Limpopo, KwaZulu-Natal en Vrijstaat. We concentreren ons ook op sectoren waarin we expertise hebben en wanneer er een vraag komt van de betrokken autoriteit. Het is een essentieel kenmerk van ons beleid dat we met partnerschap en eigenaarschap werken, dat we niets opdringen. We strijken niet zomaar neer om een project uit te voeren en we werken niet projectmatig. In Mozambique doen we dat nog wel voor een deel. We werken zoveel mogelijk structureel in partnerschap en in eigenaarschap.

Daarom zijn een aantal prioriteiten vastgelegd door die drie Zuid-Afrikaanse provincies. Daar is maanden aan gewerkt door onze administratie, samen met de administratie van de betrok-

Bourgeois

ken Zuid-Afrikaanse overheden. Nadat minister Zuma en ikzelf de strategische nota hadden ondertekend zijn twee van onze mensen in Zuid-Afrika gebleven, terwijl wij naar Mozambique gingen, om onmiddellijk werk te maken van de uitwerking van deze nota.

In Kwazulu-Natal zal de samenwerking zich in de komende vijf jaar concentreren op landbouw en voedselveiligheid. In Limpopo is het duurzame jobcreatie in de landbouw en het agrotourisme. In Vrijstaat is het een aidsbestrijdingprogramma voor vijf jaar en een programma voor de tewerkstelling in de sector van de sociale economie.

Mijnheer Vrancken, het aidsbeleid is in Zuid-Afrika inderdaad een probleem; dat is geen geheim. We concentreren ons in afspraak met hen op een aantal sectoren. Het is belangrijk te weten dat in één van die provincies expliciet een programma is opgenomen ter bestrijding van HIV. We hebben hierover uitvoeriger gesproken bij de bespreking van de beleidsnota. Mevrouw Smet ging daar toen diep op in. We moeten constateren dat aids in heel Zuidelijk Afrika, dus ook in Mozambique, naast malaria een heel grote doder is. Een meer gedetailleerde beschrijving vindt u in hoofdstuk IV ten zesde van de strategienota. Ik ben graag bereid tot een verdere bespreking daarvan.

Alleen de provincie Vrijstaat heeft gevraagd een specifiek aidsprogramma te steunen. De klemtoon zal daarbij liggen op preventie, en op jongeren en adolescenten. Eén van de structurele maatregelen die de provincie Vrijstaat op het oog heeft, is de uitbreiding van het aantal plaatsen waar jongeren gemakkelijk terecht kunnen om zich vrijwillig te laten testen en begeleiden.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking is onder andere gebaseerd op het principe van ongebonden hulp. We zouden dit dan ook niet kunnen, en evenmin willen koppelen aan structurele maatregelen die wij opleggen. Dat zou strijdig zijn met internationale bepalingen inzake het vrije verkeer van personen.

We hebben op 4 mei in Pretoria een nieuw bilateraal samenwerkingsprogramma ondertekend voor de jaren 2005 en 2006. Over het thema economie werd daarin het volgende overeengeko-

men. Ik citeer letterlijk: 'Vertrekkende van de Zuid-Afrikaanse geïntegreerde strategie voor de ontwikkeling van kleine ondernemingen gaan beide partijen in het kader van hun economische samenwerking akkoord met de belangrijkheid van drie strategische prioriteiten: het promoten van het ondernemerschap, het creëren van een bedrijfs- en ondernemingsvriendelijk klimaat, en het vergroten van de competitiviteit en de capaciteiten van alle vitale economische actoren. Binnen de grenzen van de beschikbare financiële middelen voorziet de Vlaamse partij, in casu de administratie Economie, gedurende het laatste trimester van 2005 in de organisatie van een open oproep voor de indiening van bilaterale samenwerkingsprojecten gebaseerd op deze drie prioriteiten.'

En verder: 'Deze oproep zal gericht worden aan alle zowel publieke als private relevante en competente actoren voor deze domeinen, bijvoorbeeld intermediaire bedrijfsorganisaties zoals de kamers van koophandel en beroepsorganisaties. De gedetailleerde inhoud van deze oproep voor bilaterale samenwerkingsprojecten zal door beide partijen in overleg worden afgesproken. De Zuid-Afrikaanse partij zal bij de finale selectie van de samenwerkingsprojecten betrokken worden. Het doel zou hierbij moeten zijn om vanaf 2006 eventuele bilaterale samenwerkingsprojecten van start te kunnen laten gaan.' Tot daar het citaat. Aan Vlaamse kant zal de Vlaamse administratie Economie de nodige initiatieven ontplooiën.

Uw vierde vraag valt volledig onder het bevoegdheidsdomein van de Vlaamse minister van Economie. Ik moet u verzoeken die vraag aan haar te stellen.

Dan kom ik tot de vragen over Mozambique. Ik beschik over de tekst van de gehanteerde gedragscode in het Portugees en het Engels. Ik overhandig de tekst aan de voorzitter, maar de essentiële elementen ervan licht ik nog verder toe.

De gedragscode bepaalt de principes, de instrumenten en de mechanismen van de SWAP, de sector-wide approach, in de gezondheidssector. De volgende principes worden opgesomd. Alle financiering van de publieke gezondheidssector moet terug te vinden zijn in het jaarlijkse operationeel plan en budget. Er wordt gebruik gemaakt van nationale plannings-, begrotings- en evaluatieinstrumenten voor de bepaling en het beheer van

Bourgeois

de gezondheidsprioriteiten en de middelen. Alle aanbestedingen gebeuren volgens internationaal aanvaarde normen en praktijken.

Verdere principes zijn de versterking van de capaciteit van de Mozambikaanse instellingen die bij het Mozambikaanse gezondheidssysteem betrokken zijn; het ontwikkelen van een klimaat van openheid, transparantie, verantwoordelijkheid en eerlijkheid; en de strijd tegen corruptie als integraal onderdeel van de hervorming van de openbare sector in Mozambique.

De donoren gaan ermee akkoord geleidelijk de overstap te maken naar budgetsteun in de mate van het mogelijke. We blijven nog steeds een belangrijk deel aan projecten besteden. Het budget dat we voor Mozambique uittrekken, gaat voor de helft naar de budgetsteun, voor het instappen in de SWAP. De andere helft blijft gericht op concrete projecten. Het ministerie van Gezondheid helpt bij het ontwikkelen van meerjarige indicatieve plannen ter ondersteuning van de hervormingen in de gezondheidssector.

De ondertekening van de gedragscode vormde een eerste stap. Hiermee heeft Vlaanderen zich akkoord verklaard met de principes van de SWAP, en heeft het te kennen gegeven de overstap te maken naar budgetsteun. De volgende stap bestaat in de feitelijke toetreding tot een van de drie begrotingsfondsen. Voor die budgetsteun zijn er dus drie Mozambikaanse begrotingsfondsen die gespijsd worden door donoren en de Mozambikaanse overheid: een algemeen fonds, een provinciaal fonds en een geneesmiddelenfonds. Ze worden op centraal niveau beheerd door het Mozambikaanse ministerie van Gezondheid.

Ik heb de intentie het addendum bij het memorandum of understanding met betrekking tot het algemeen fonds te ondertekenen, en zal eerst een beslissing ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering om de toetreding van Vlaanderen tot dit algemeen fonds mogelijk te maken. De donoren die toegetreden zijn tot de sectorfondsen, stemmen ermee in de normale nationale instrumenten voor planning, budgettering, bestuur, monitoring, evaluatie en audit te gebruiken. Alle afspraken hieromtrent zijn vastgelegd in technische bijlagen die bij het memorandum of understanding horen.

In het sectorcoördinatieteam waarin alle donoren vertegenwoordigd zijn, legt het ministerie van Gezondheid jaarlijks in de maand juni een activiteiten- en financieel rapport voor over de activiteiten die het afgelopen jaar gefinancierd werden met de middelen uit het algemeen fonds. In november wordt het definitieve jaarlijkse auditrapport ter goedkeuring voorgelegd aan het sectorcoördinatieteam.

Verder heeft ook jaarlijks in juni de voorstelling plaats van een gezamenlijke evaluatie tussen het ministerie van Gezondheid, de donoren en een onafhankelijke deskundige. Elke donor beschikt bovendien over de mogelijkheid een onafhankelijke audit aan te vragen indien hij hierover een bepaling heeft opgenomen in zijn bilaterale overeenkomst met Mozambique.

Mozambique heeft een tekort aan geschoold medisch personeel, niet alleen aan artsen, maar ook aan verpleegkundigen en ander gezondheidsperoneel. Dat is niet het gevolg van een brain-drain zoals dat wel het geval is in Zuid-Afrika, waar artsen en verpleegkundigen uitwijken naar de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk of Australië, omdat ze daar enorm veel meer kunnen verdienen dan in Zuid-Afrika. Het lijkt dus zeer onwaarschijnlijk dat Zuid-Afrikaanse artsen naar Mozambique zullen gaan om daar de tekorten te helpen opvangen. Daarbij spelen niet alleen financiële motieven een rol, maar is er ook een taalbarrière. Het tekort aan medisch geschoold personeel dient in Mozambique zelf aangepakt te worden.

Tijdens mijn bezoek aan Mozambique had ik een ontmoeting met de Mozambikaanse minister van Gezondheid, dokter Garrido. Hij gaf te kennen dat er nood is aan een aangepaste opleiding in het land zelf, en dat hij ook artsen naar Vlaanderen wil sturen voor korte bijscholingen. Vlaanderen is, naar ik meen, bereid daaraan zijn medewerking te verlenen. Op die manier kan Vlaanderen ook meewerken aan een structurele oplossing voor het tekort aan geschoold medisch personeel in Mozambique.

We splitsen ons budget van ongeveer 4 miljoen euro dus op. Twee miljoen brengen we in in een fonds dat gezamenlijk wordt beheerd samen met het Mozambikaanse ministerie. Het is niet rechtstreeks in hun begroting opgenomen, maar is een gezamenlijk fonds. We zijn immers van mening

Bourgeois

dat het goed is wederzijdse controle en audit mogelijk te maken.

Het is mogelijk dat we in de toekomst nog verdere stappen zullen zetten. Nu zouden die stappen eenvoudigweg te ver gaan.

De vorige sprekers hebben duidelijk laten merken dat de controle, de opvolging en de evaluatie hen zorgen baren. We werken in dit verband samen met een aantal andere landen. Deze samenwerking betekent een enorme stap in de goede richting. We gaan hier veel verder dan in Zuid-Afrika, waar we met de provinciebesturen afspraken over de gedurende de volgende vijf jaar te ontwikkelen programma's maken. We gaan er immers van uit dat het Mozambikaans ministerie van Volksgezondheid best weet wat er moet gebeuren en wat de prioriteiten zijn.

De bestrijding van aids en van malaria vormen in Mozambique een absolute topprioriteit. Ongeveer 15 percent van de bevolking is besmet met malaria. Ongeveer 15 percent is besmet met het aidsvirus. Bij jonge vrouwen loopt dat percentage op tot 60 percent. Gezien de dramatische omvang van het aantal besmettingen wordt de aidsbestrijding als een grote prioriteit beschouwd.

Het daarnet aangehaalde artikel heeft vooral betrekking op Zuid-Afrikaanse toestanden. In Mozambique is het taboe compleet verdwenen. Zeker voor vrouwen blijft het een moeilijke situatie. We hebben ginds de getuigenis gehoord van een met aids besmette weduwe wiens man aan aids is gestorven en wiens kinderen ook zijn besmet. Tijdens de bespreking van het UNAIDS-programma, waarin de Vlaamse overheid 815.000 euro investeert, heeft zij verklaard dat ze na het overlijden van haar man door diens familie is verstoet en gestigmatiseerd. De Mozambikaanse minister van Volksgezondheid heeft deze vrouw symbolisch in de kring opgenomen. Op basis van haar eigen ervaringen heeft ze een groep opgericht en vrouwen in gelijkaardige situaties aangesproken. Dit heeft tot het uitbouwen van een waar netwerk geleid. De taboes worden langzamerhand doorbroken. De overheid voert zeer veel preventieacties, tracht zoveel mogelijk mensen te helpen en tracht de vrouwen weerbaarder te maken. Dit laatste is ginds een groot probleem. Gezien de

dominantie van de mannencultuur, zijn de vrouwen niet weerbaar. De vrouwen beschikken nauwelijks over middelen om zich tegen die mannencultuur te verzetten.

Ook in de scholen worden preventieacties gevoerd. Tijdens ons bezoek aan een door een Vlaamse pater geleide school hebben we zelf vastgesteld dat de aidspreventie in het normale schoolprogramma is opgenomen. In veel scholen wordt permanent actie gevoerd. Het nog wijdverspreide analfabetisme maakt dit natuurlijk ontzettend moeilijk. Het is bijzonder moeilijk zwangere vrouwen duidelijk te maken dat ze na vier weken met borstvoeding moeten stoppen. De hulpverleners moeten de fases van de voeding door middel van tekeningen trachten duidelijk te maken. Ook de omschakeling naar flessenvoeding is voor die vrouwen een hele cultuurverandering. Aangezien velen onder hen flessenvoeding abnormaal vinden, is het vaak moeilijk hen te overtuigen.

De grote programma's tonen aan dat de Mozambikaanse overheid de problemen wil aanpakken. Vlaanderen wil, in samenwerking met bepaalde voorbeeldlanden, in dit gemeenschappelijk fonds investeren. Het is mijn bedoeling om, waarschijnlijk met Denemarken, afspraken te maken over de evaluatie, de controle en de monitoring te maken. Op die manier willen we proberen de overheadkosten zo laag mogelijk te houden. Deze gezamenlijke aanpak houdt uiteraard niet in dat de Vlaamse overheid deze zaken niet langer wil opvolgen. De Vlaamse overheid zou zich evenwel tot een jaarlijkse opvolging kunnen beperken en de dagelijkse monitoring kunnen overlaten aan iemand die namens de verschillende partnerlanden optreedt.

Al bij al gaat het hier om een goede zaak. De Mozambikaanse beleidsmakers maken een gedreven indruk. Ze willen hun land ontwikkelen. Ze willen de corruptie bestrijden. Ze vinden dat iedereen over een goede justitie, een goede politie en een goede gezondheidszorg moet kunnen beschikken. Ze willen dat iedereen onderwijs kan volgen. Ze willen de infrastructuur van hun land uitbouwen.

De minister van Volksgezondheid heeft me verklaard dat hij op een bepaald ogenblik met meer dan 100 aidsbestrijdingsprojecten werd geconfronteerd. Gezien de zwakke capaciteiten van de

Bourgeois

Mozambikaanse overheid, was het totaal onmogelijk geworden om deze projecten te coördineren. Ze zijn zelf vragende partij om een gestructureerde samenwerking tot stand te brengen. De Vlaamse Regering wil hieraan meewerken. Ik heb er alle vertrouwen in dat dit moet lukken. We zullen dit alvast van nabij opvolgen.

In het noorden van het land werken we samen met Artsen zonder Grenzen, met het Instituut voor Tropische Geneeskunde Antwerpen en met de Universiteit Gent. Op het terrein moeten deze mensen in vaak bijzonder moeilijke omstandigheden trachten schrijnende problemen aan te pakken. Er is niet enkel een tekort aan artsen. Ook de opleiding van het personeel vormt een probleem. Ik heb de Mozambikaanse overheid gevraagd hoe we onze overige middelen best zouden aanwenden. Er is ons gevraagd vooral mee te werken aan het uitbouwen van medische hulpposten. In die hulpposten worden mensen die vaak niet eens over het diploma van verpleger beschikken, opgeleid om de eerste consultaties te verrichten, om patiënten te begeleiden en om preventieacties te ontwikkelen. Het oprichten van een medische hulppost kost 250.000 euro. Ons budget stelt ons in staat een aantal bijkomende posten te helpen oprichten.

Mozambique telt momenteel 600 artsen voor 18 miljoen inwoners. Dat is één arts per 30.000 inwoners. Wij hebben een arts per 300 inwoners. Dat is een enorm verschil.

Zwangere vrouwen moeten 50 tot 70 kilometer te voet afleggen om bij een eerste medische hulppost te komen en begeleiding te krijgen. Er moet dus nog heel veel gebeuren.

We proberen in te gaan op de concrete voorstellen. Er wordt ook samengewerkt met Catalonië voor de postuniversitaire opleiding van artsen. De minister van Volksgezondheid heeft gevraagd of het mogelijk is dat elk jaar een vijftal afgestudeerde artsen naar ons komen voor een korte, bijkomende opleiding. Ik denk dat we onder andere in het Tropisch Instituut over gespecialiseerde kennis beschikken, dus er is een mogelijkheid om daarop in te gaan.

Het beleid dat nu wordt gevoerd, is een belangrijke stap vooruit inzake structurele samenwerking.

Mevrouw Poleyn, wat we nu al doen, laten we niet los. We zijn heel actief in het noorden, waarbij heel veel jonge mensen betrokken zijn. Er zijn veel jonge Vlaamse artsen actief, die heel goede contacten hebben met de bevolking.

We hebben ervoor gepleit om onze middelen ook aan te wenden voor die streek. De minister stond open voor die suggestie. Het heeft geen zin een breuk te creëren met wat we al doen, om in een andere streek opnieuw iets op te bouwen. De continuïteit is dus verzekerd. Op die manier steken we de mensen die er al werken een hart onder de riem.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de minister, ik onthoud vooral dat een aantal aandachtspunten moeten worden meegenomen voor de evaluatie van de hulp.

Zuid-Afrika zelf maakt de opmerking dat geld niet meer het probleem is. Dat kunnen we meenemen in de evaluatie.

Een ander belangrijk aandachtspunt is het betrekken van vrouwen bij de aidsbestrijding, om de 60 procent te doen dalen. Het is een groot probleem, dat begint en eindigt bij de vrouwen.

Ook de mentaliteit is belangrijk. Ik heb me laten vertellen dat de meeste mannen ervan uitgaan dat ze na de besmetting kunnen genezen als ze met een maagd naar bed gaan. Dat verlegt het probleem naar een bijkomende bevolkingsgroep.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister, misschien moeten we de komende weken eens bekijken wanneer we de strategienota kunnen bespreken.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Vrancken, ik wil nuanceren dat in Zuid-Afrika geld niet meer het probleem is. Die drie provincies waarmee we samenwerken, zijn straatarm. Er heerst onderontwikkeling, grote armoede en een gebrek aan educatie. Wat aids betreft, moet er preventief en qua organisatie op het terrein nog enorm veel

Bourgeois

gebeuren. Dit is inderdaad een probleem in Zuid-Afrika. Het is echter aan het veranderen. Dat voelt men. De president heeft een aantal officiële uitspraken gedaan terzake, maar op het terrein wordt er nu al een beleid gevoerd. Dat is een stap vooruit.

We hebben in Zuid-Afrika die drie projecten. Voor één zesde gaat het over een aidsbestrijdingsprogramma. Dan zijn er nog de andere programma's. Dit zal zeker worden geëvalueerd. Dat gebeurt voor alle programma's. Dat gebeurt wereldwijd. De partners waarmee we werken, zullen daar ook werk van maken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over een duurzaam toerismebeleid

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Verstreken tot de heer Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over een duurzaam toerismebeleid.

De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijnheer de voorzitter, bij de voorstelling van de beleidsnota Toerisme zei u dat de Vlaamse overheid een duurzaam en kwaliteitsvol toeristisch beleid moet uitstippelen. De beleidsnota geeft aan dat het sensibiliseren en informeren inzake duurzaam toerisme een taak is van het Vlaamse niveau, terwijl het provinciale en lokale niveau zorg dragen voor de ontwikkeling van een duurzaam toerismebeleid op het niveau van de regio of gemeente. Om de reissector te sensibiliseren voor een duurzaam toerismebeleid, organiseert Toerisme Vlaanderen een cursus duurzaam toerisme, in samenwerking met de Vereniging van Belgische Touroperators. Het doel van dit pilootproject is reisorganisatoren genoeg informatie te geven om zelf aan de slag te gaan en een duurzaam toeristisch beleid te volgen.

Mijnheer de minister, welke andere initiatieven neemt Toerisme Vlaanderen in het kader van het

duurzaamheidsbeleid? Hoe wordt dit beleid gedefinieerd in het kader van toerisme? Hoe worden lokale en provinciale diensten ingeschakeld in het toeristisch duurzaamheidsbeleid? Hoe verloopt die wisselwerking? Wordt dit pilootproject uitgebreid naar andere toeristische sectoren zoals hotels, campings en toeristische diensten?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij deze vraag en een bijkomende vraag stellen. Mijnheer de minister, tijdens de bespreking van de beleidsnota heb ik u meermaals gevraagd hoe u dacht over dit soort thema's te zullen overleggen met uw collega bevoegd voor Duurzame Ontwikkeling, namelijk de minister-president. Duurzaam toerisme is een heel interessant thema, ook vanuit de invalshoek van de duurzame ontwikkeling. Hebt u gesprekken gevoerd met de minister-president terzake, of plant u die, zeker nu men het Vlaamse actieplan Duurzame Ontwikkeling aan het opstellen is? Duurzaam toerisme kan daarbij zeker een belangrijke plaats innemen. Ik hoop dat er voldoende overleg kan plaatsvinden om dat daarin te integreren.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de werking van Toerisme Vlaanderen inzake duurzaam Toerisme betreft twee grote actieterreinen: de integratie van duurzaamheid binnen Toerisme Vlaanderen als bedrijf en het concreet maken van het begrip 'duurzaamheid' per deelsector. De uitvoering van deze twee grote actiedomeinen gebeurt stap per stap. Jaarlijks wordt er een Actieplan Duurzaam Toerisme opgesteld, waarin wordt aangegeven naar welke deelsectoren dat jaar extra aandacht gaat. De rol van Toerisme Vlaanderen met betrekking tot duurzaam toerisme is die van stimulator. Toerisme Vlaanderen wil de deelsectoren aanzetten tot het nemen van duurzame initiatieven.

Zelf wil Toerisme Vlaanderen het voorbeeld geven door duurzame principes te integreren binnen haar verschillende afdelingen en diensten. Vorig jaar werd hiertoe een duurzaamheidsscan uitgevoerd. De resultaten hiervan worden momenteel vertaald in concrete acties. De ontwikkeling van de cursus 'Duurzaam toerisme voor reisorganisa-

Bourgeois

toren', waarnaar werd verwezen, is een voorbeeld van een uitgewerkte actie uit het tweede actieterrein. De digitale cursus moet reisorganisatoren voldoende informatie aanreiken om zelf duurzame initiatieven te integreren in hun werking. ABTO verplicht haar leden-reisorganisatoren minstens één werknemer af te vaardigen om de cursus te volgen. De voor het examen geslaagde cursisten zullen een competentiebewijs ontvangen. Vanaf dat ogenblik zullen zij het aanspreekpunt zijn inzake duurzaamheid binnen hun reisorganisatie. De mogelijkheden om deze cursus aan te passen voor reisagenten en hem te integreren in de richtingen Toerisme in het hoger onderwijs zullen dit jaar met de betrokken partijen worden besproken. In samenwerking met afgevaardigden van de deelsectoren, de touroperators, de reisagenten en anderen, zal worden gezocht naar het meest interessante werkingsmodel om het uiteindelijke doel, meer duurzame initiatieven in de toeristische sector, te bereiken.

Toerisme Vlaanderen hanteert sinds 2000 de volgende definitie van duurzaam toerisme: 'Duurzaam toerisme is een visie voor de ontwikkeling van toerisme en recreatie in een land, een regio, een toeristische bestemming. Deze visie houdt rekening met de basisprincipes van duurzame ontwikkeling en respecteert de mens, het milieu, de lokale cultuur en de lokale economie van de gastregio. Op die manier wordt een kwaliteitsverbetering gerealiseerd waar alle betrokken partijen baat bij hebben en kunnen huidige en toekomstige generaties van de bestemming blijven genieten.'

Het gaat dus om een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen ook in hun behoeften te voorzien. De voornoemde definitie is geïnspireerd op het rapport-Brundtland.

De provinciale en lokale overheden vormen enerzijds een deelsector – met de provinciale en lokale toeristische diensten – en zijn anderzijds een belangrijke partner in de talrijke multi-stakeholderwerkgroepen. In 2006 staat de invulling van het begrip duurzaamheid voor provinciale toeristische diensten op de agenda. In de aanloop hiervan zal er dit jaar nog een inventaris worden opgemaakt van goede praktijkvoorbeelden van

duurzame initiatieven binnen de verschillende provinciale diensten. Mooie provinciale praktijkvoorbeelden zijn de uitgave van een brochure inzake milieuzorg in de horeca, de sensibiliseringscampagne inzake afvalpreventie voor de toeristen aan de kust, de opname van duurzame principes in missie en visie, en de betoelagingen in verband met duurzaamheid. De uitgewerkte acties voor de provinciale diensten zullen de basis vormen voor de toepassingen op lokaal, gemeentelijk en stedelijk vlak.

Een ander pilootproject dat momenteel loopt is 'Op weg naar een Vlaams ecolabel voor campings'. In dit project bekijken we de mogelijkheden die een ecolabel meebrengt voor de sector, de klant en de overheid. Het ecolabel wordt in dit project door Toerisme Vlaanderen beschouwd als een middel om de logiesector aan te zetten tot milieuvriendelijk ondernemen en om de klant een communicatiemiddel aan te reiken. De indieners van het project zijn de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, Vlaanderen Is Recreatie en Kempen Campings. De indieners wensen milieuverantwoord recreatief ondernemen te stimuleren via het experimenteel opzetten van een regionaal pilootproject in de Kempen, met het toekennen van een ecolabel aan recreatiedomeinen, groene sleutels, een milieubarometer, enzovoort. Dit pilootproject zal eind 2005 resulteren in een beleidsadvies voor alle kampeerreinen. We hebben ook de ambitie om dit vervolgens uit te breiden naar andere logiesvormen. De resultaten zullen worden meegedeeld via een rondetafelconferentie met de hele recreatieve sector, een persconferentie met de bekendmaking van eerste domeinen met groene sleutels en een folder over het ecolabel. Beide projecten zijn voorbeelden van publiek-private samenwerking.

Mevrouw Poley, als ik me niet vergis heeft de minister-president terzake al vragen gesteld aan ons kabinet. Ik denk dat dit volop loopt en dat die vraag wordt beantwoord. Ik ben echter een beetje verrast door uw vraag en kan dit niet met zekerheid bevestigen. We zien elkaar heel veel en voeren heel veel gesprekken, maar uitgerekend daarover heb ik nog geen gesprek gevoerd met de minister-president. Ik zal hem zeggen dat dit een van uw grote zorgen is. We zullen terzake tot een duurzaam gesprek moeten komen. Het is inderdaad belangrijk dat we daaraan meewerken. Ik vermoed dat hij die vragen heeft gesteld aan alle

Bourgeois

beleidsdomeinen en dat de antwoorden terzake volop worden opgemaakt, of zelfs al opgemaakt zijn. Ik zal dit niettemin nog eens controleren.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijnheer de miniser, ik dank u voor deze nuttige informatie. Bestaan er al folders over al die zaken, of zijn die ook nog in ontwikkeling? Indien mogelijk wil ik die graag ontvangen, net zoals wellicht nog andere leden. Ik kan het natuurlijk ook zelf opvragen bij Toerisme Vlaanderen.

Minister Geert Bourgeois: Ik zal vragen wat er terzake bestaat en wat er aan de leden kan worden bezorgd.

De heer Johan Verstreken: Door wie wordt die cursus duurzaam toerisme gegeven? Zijn dat mensen van Toerisme Vlaanderen? Zijn dat experts?

Minister Geert Bourgeois: Ik denk dat dit gebeurt via een samenwerking tussen ABTO en Toerisme Vlaanderen. Ik heb daarover nu geen verdere informatie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 17.38 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

